

**Априлското въстание
(1876)
СВОБОДА ИЛИ СМЪРТ**

150 години от Априлското въстание

- ▶ *И всякоя възраст, класа, пол, занятие*
- ▶ *зимаше участие в това предприятие;*
- ▶ *богатий с парите, сюрмахът с трудът,*
- ▶ *момите с иглата, учений с умът,*
- ▶ *а той беден, гол, бос, лишен от имотът,*
- ▶ *за да е полезен дал си бе животът!*

Иван Вазов

150 години от Априлското въстание

- ▶ **Априлското въстание** от 1876 година е въоръжено въстание на българите в Османската империя.
- ▶ Избухва преждевременно на 20 април в Копривщица и е организирано от Гюргевския революционен комитет. Въпреки че е неуспешно, то представлява своеобразен връх на българското национално-освободително движение.
- ▶ Днешните оценки са, че въстанието, макар и незавършило с военен успех, постига друга своя основна цел – политическата, тъй като народният бунт за независимост намира силен отзвук в Западна Европа и особено в Русия.
- ▶ Жестокото потушаване на въстанието и отзвука на зверствата в Европа са повод за провеждане на Цариградската конференция.

150 години от Априлското въстание

- ▶ Нейните решения са първото международно признание на правото на българите да имат своя държава в етническите си граници, очертани вече от борбата за църковна независимост, санкционирано от всички Велики сили.
- ▶ Така Априлското въстание, макар и военен провал, непосредствено води до най-големия политически успех на българската нация дотогава.
- ▶ Отказът за осъществяване на решенията на Цариградската конференция от страна на османското правителство води обявяването на единадесетата Руско-Турска война, довела до Освобождението на България.
- ▶ Въпреки че Априлското въстание не променя военната обстановка в България, то до голяма степен дава световен отзвук на проблема с България разрешен с Руско-Турската Освободителна война.

Васил Левски

- ▶ Първият, който започва да мисли за организирана борба с цел отхвърляне на робството, е Васил Левски. До края на 1871 успява да създаде гъста мрежа от революционни комитети, обединени в цялостна организация.
- ▶ За столица на ВРО е обявен град Ловеч.
- ▶ Ловешкият частен революционен комитет е обявен централен под името „Привременно правителство в България I отд. на БРЦК“ или „БРЦК в Българско“. Създаването му е изключително важна стъпка в укрепването на вътрешната комитетска организация.
- ▶ С това осигурява организационно работата си по подготовката на въстанието в страната. Ловешкият комитет го подпомага в поддържането на връзките с емиграцията.
- ▶ Васил Левски го разглежда като върховно ръководство на революционното движение с общонационални функции. Селските и градските частни революционни комитети обединяват в себе си представители на всички социални групи на българското общество.

Васил Левски

- ▶ След смъртта на Апостола, революционната дейност затихва, ентусиастите намаляват, много от идеите са забравени и това продължава до избухването на Априлското въстание.

- ▶ *Левски бе угаснал преди три години.*
- ▶ *И народът спеше. Небесата сини*
- ▶ *блещяха със трепет над робския край*
- ▶ *и питаха бога: "Докога ще трай*
- ▶ *таз земя в теглото и рабските звънци*
- ▶ *позорно ще дрънкат и нашето слънце*
- ▶ *да свети над нея, а да гледа мрак?*
- ▶ *Докога ще дремят, о, господи благ?"*
- ▶ *Така те мълвяха в пространството чудно.*
- ▶ *А народът спеше, спеше непробудно.*
- ▶ *Иван Вазов*

Подготовка

- ▶ *Каблешков избухна една вечер тук*
- ▶ *и разклати всичко като тръбен звук.*
- ▶ *Делото се почна и думата падна*
- ▶ *на земя из тайно за свобода гладна.*
- ▶ *Иван Вазов*

Главни апостоли на революционните окръзи

Стефан
Стамболов

Първи
Търновски

Иларион
Драгостинов

Втори
Сливенски

Стоян
Займов

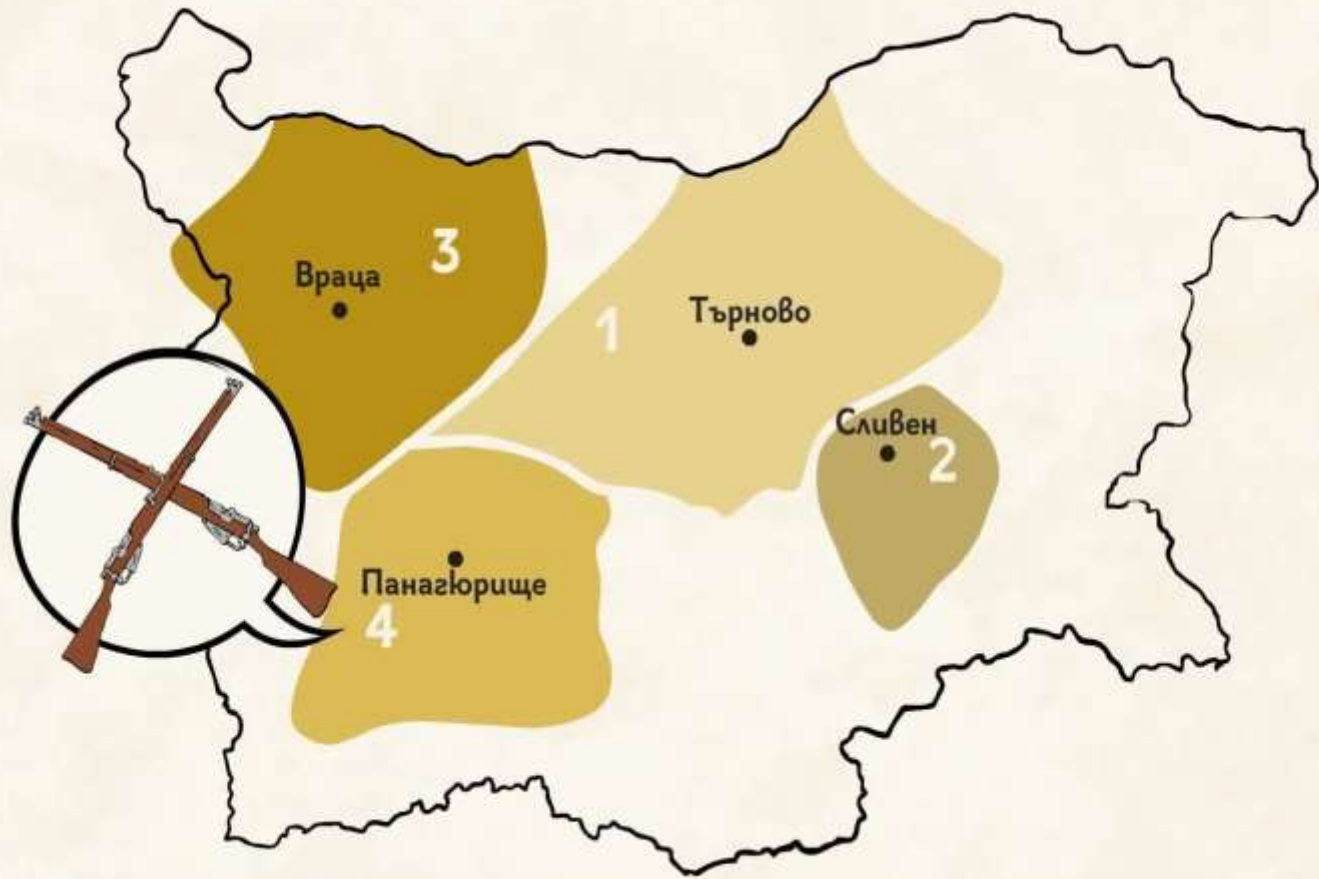
Трети
Врачански

Панайот
Волов

Четвърти
Пловдивски
(Панагюрски)

Враца

3

Търново

1

Сливен

2

Панагюрище

4

**Борците за свобода започнали да подготвят
въстанието. Набавяли оръжие. Цели семейства
се включили в ръчното леене на куршуми. От
черешовите стволове дялали топове.**

Оборищенското събрание

- ▶ Оборищенското събрание е първото българско народно събрание. То се провежда от 14 до 16 април 1876 г. в местността Оборище край Панагюрище.
- ▶ Събранието е свикано по решение на , за да се уточнят въпросите, свързани с хода на подготовката на Априлското въстание през 1876.

Оборищенското събрание

- ▶ След закриването на събранието в Оборище, всички представители се разотидоха. Избраната комисия от 12 души се събра в Панагюрище на скрито място да извърши работата, която ѝ възложи събранието. Тя се преименува на „Временно правителство“.
- ▶ Правителството реши:
- ▶ Въстанието да се вдигне на 1 май.
- ▶ То ще поема 6 центрове: Панагюрище, Копривщица, Карлово, Перущица, Брацигово, Батак и гарата Еледжик.
- ▶ Да се скъса железопътната линия Белово-Пловдив и да се съборят важните мостове.
- ▶ Да се подпалят главните градове, дето можело да се събере много турска войска.
- ▶ Забранява се убиването и подпалването къщите на мирните турци, както и ограбването на имота им.
- ▶ Който си позволи насилие на жена, грабеж, убиване на мирни турци, предателство, незачитане на Временното правителство, се застрелва с 6 куршума.“

Тодор Каблешков и обявяването на въстанието

- ▶ Но както често се случва в историята, нещата не вървят по план. Осведомени за подготвяното въстание, властите изпращат заптиета в Копривщица и Панагюрище, за да арестуват ръководителите му. Като следва взетите на Оборище решения, Тодор Каблешков свиква комитета в Копривщица на извънредно заседание и обявява въстанието преждевременно – на 20 април 1876 г.

КЪРВАВОТО ПИСМО” НА ТОДОР КАБЛЕШКОВ

- ▶ „Кървавото писмо” е историческо писмо, написано от Тодор Каблешков, за обявяването на Априлското въстание в Копривщица. След този акт в града той написва писмото, с което съобщава на апостолите в Панагюрище, че е обявено началото на въстанието. Каблешков подписва писмото с кръвта на убития мюдюрин и го изпраща на 20 април по стар стил на Георги Бенковски в Панагюрище. Писмото е доставено от 19-годишния Георги Салчев, който изминава петчасовия път от Копривщица до Панагюрище за два часа.
- ▶ "Братя! Вчера пристигна в село Неджеб ага, из Пловдив, който поиска да затвори няколко души заедно с мене. Като бях известен за вашето решение, станало в Оборицкото събрание, повиках няколко души юнаци и след като се въоръжихме, отправихме се към конака, който нападнахме и убихме мюдюра, с няколко заптиета... Сега, когато ви пиша това писмо, знамето се развява пред конака, пушките гърмят, придружени от ека на черковните камбани, и юнаците се целуват един други по улиците!... Ако вие, братя, сте били истински патриоти и апостоли на свободата, то последвайте нашия пример и в Панагюрище..."
- ▶ Копривщица, 20 априлий 1876 г.
- ▶ Т. Каблешков.

Тодор Каблешков

Райна Княгиня

- ▶ Райна Футекова е само на 20 години, главна учителка в девическото училище в Панагюрище, когато Георги Бенковски ѝ предлага да ушие знамето на Априлското въстание.
- ▶ На 22 април – деня на освещаването му – Райна Футекова му пришива приготвени през нощта пискюли. Размерите на знамето са 2 на 1,5 м, има 2 лица и е поръбено със сърмена ивица.
- ▶ Освещава се от свещеници от града и околните села. Райна описва по следния начин шествието след освещаването на знамето:
- ▶ „На втория ден на свободата знамето бе довършено. Тогава, по желание на гражданите, трябваше да го взема на ръце, да препаша сабя и револвер и да седна на избран кон, за да премина през целия град и да оповестя на събралия се по улиците народ, че петвековното турско иго е отхвърлено завинаги. Това беше най-тържественият ден на нашата кратковременна свобода. Беловласи старци, редом с невръстни деца, вървяха навсякъде след мен, пееха любими народни песни. Жени, девойки и старици хвърляха върху нас толкова много ухаещи и разноцветни букети, че целият път беше постлан с тях като великолепен килим. Виковете „Ура!“ и „Да живее!“ нямаха край. Тази тържествена процесия продължи до вечерта.“

Райна Княгиня

**Априлското въстание продължило около месец.
Турците извършвали зловещи безчинства.**

Потушаване

- ▶ Въстанието е потушено и удавено в кръв. Срещу въстаниците в Средногорието е съсредоточен 10 000 редовна армия с артилерия и около 3000 башибозук и черкези. Панагюрище е атакувано по всички правила на военното изкуство, защото Хафъз паша очаква сериозна съпротива от „Сърби“ и „Московци“.
- ▶ След погрома пашата заповядва да се избива населението и да се взема всичко ценно. Къщите са ограбени и запалени. Лагерът на Еледжик е атакуван от софийската дивизия начело с Хасан паша в две колони. Защитниците и цивилното население там са избити. Още по-трагична е съдбата на Батак, където се посичат или изгарят живи повече от 3000 души.
- ▶ На 4 май в Брацигово от Еледжик пристига Хасан паша. На 5 май идва и Рашид паша от Пловдив. Едва на 7 май след силен артилерийски обстрел Брацигово пада. За потушаването на въстанието в Новосело и Кръвеник са привлечени войски от Плевен, Никопол и Русе.
- ▶ За мотивация на войниците са дадени пари.
- ▶ В Сливенски окръг четата на Стоил войвода е атакувана от 6 роты низам и 500 души редиф.
- ▶ Турски войски разоряват и с. Бояджик, Ямболско. Въстанието е потушено и удавено в кръв.

**Делото му
продължили
други апостоли,
готови да
жертват живота
си за свободата:**

Христо Ботев

Христо Ботев е роден в Калофер. През май 1876 г., вследствие новината за Априлското въстание, Ботев започва дейност за организиране на чета, става неин войвода. Четата води няколко боя с преследващите я османски потери в Стара планина. На 1 юни 1876 година е последният тежък бой — привечер след сражението куршум пронизва Ботев.

Тоз, който падне
в бой за свобода,
той не умира...
Христо Ботев